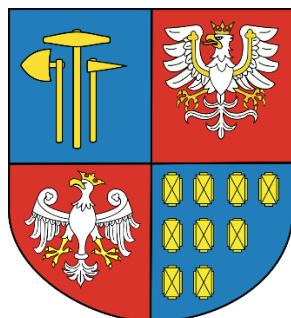

Załącznik Nr .....
do uchwały Nr .....
Rady Powiatu Bocheńskiego
z dnia ..... roku

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Bocheńskim na lata 2024 - 2029

Opracowanie
PS MONITORING Sp. z o.o. w Wadowicach
www.psmonitoring.pl

Bochnia 2023

Autorzy opracowania kierują szczególne podziękowania w stronę wszystkich osób i instytucji, które aktywnie włączyły się do prac w trakcie opracowania Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Bocheńskim na lata 2024 - 2029

Spis treści

Metodologia prac.....	4
1. Podstawy prawne dla konstruowania Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej	5
2. Definicje i podstawowe pojęcia	6
3. Formy pomocy	7
4. Odniesienie do programów krajowych, wojewódzkich i powiatowych.....	8
4.1. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej	8
4.2. Małopolski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.....	10
4.3. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Bocheńskiego	12
5. Diagnoza problemu przemocy na terenie powiatu bocheńskiego	12
5.1. Zasoby instytucjonalne i ich działania	12
5.1.1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie oraz Ośrodek Interwencji Kryzysowej	13
5.1.2. Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej	15
5.1.2.1. Badanie ankietowe wybranej grupy osób, które w ramach swoich obowiązków zawodowych, podejmują działania związane ze zjawiskiem przemocy domowej na terenie powiatu bocheńskiego.....	22
5.1.3. Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	26
5.1.4. Komenda Powiatowa Policji w Bochni	28
5.1.5. Prokuratura Rejonowa w Bochni	29
5.1.6. Zespoły Interdyscyplinarne działające na terenie powiatu bocheńskiego	30
5.1.7. Ochrona zdrowia	32
5.1.8. Wnioski z diagnozy zjawiska przemocy domowej na terenie powiatu bocheńskiego	34
6. Analiza SWOT	35
7. Cele, kierunki działań i wskaźniki ich realizacji	37
7.1. Cele strategiczne, operacyjne, działania i mierniki	37
7.2. Wartości bazowe i referencyjne mierników	41
8. Zakładane rezultaty Programu.....	45
9. Adresaci Programu.....	46
10. Źródła finansowania.....	46
11. Monitoring i ewaluacja	46
Spis tabel.....	48
Spis wykresów.....	49

Metodologia prac

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Bocheńskim na lata 2024 – 2029 został opracowany w odpowiedzi na konieczność budowania wsparcia dla osób doświadczających przemocy. Niniejszy dokument powstał przy aktywnym uczestnictwie Zespołu roboczego, w którego skład weszły następujące osoby:

1. Elżbieta Paczyńska - Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bochni,
2. Adam Pawulski - Dyrektor Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Bochni,
3. Lidia Piekarcz - Starszy specjalista pracy socjalnej – koordynator, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bochni.

W trakcie prac przeprowadzono pogłębioną diagnozę zjawiska przemocy i podejmowanych działań w kierunku jej zapobiegania na terenie powiatu. Podczas badań uwzględniono czynniki infrastrukturalne i społeczne. Dodatkowo w ramach prowadzonej diagnozy została przeprowadzona anonimowa ankieta wśród: pracowników socjalnych, asystentów rodziny lub innych pracowników ośrodków pomocy społecznej, kuratorów zawodowych rodzinnych i dla dorosłych Sądu Rejonowego w Bochni, dzielnicowych Komendy Powiatowej Policji w Bochni, pracowników Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Bochni i punktów konsultacyjnych oraz psychologów i pedagogów szkół wszystkich szczebli z terenu powiatu bocheńskiego. Tego rodzaju badanie ankietowe prowadzone było również 2021 roku, a jego wyniki zostały porównane z obecnie zgromadzonym materiałem badawczym.

W wyniku prac nad Programem opracowano, dostosowany do aktualnych potrzeb, zestaw celów strategicznych, operacyjnych i niezbędnych działań oraz wskaźników monitorujących ich efektywność. Ponadto, wskazano źródła finansowania przyjętych działań. W trakcie prac nad dokumentem zostały również opracowane wartości bazowe i referencyjne dla poszczególnych wskaźników, których zadaniem będzie ułatwienie bieżącego monitoringu realizowanego przez cały okres obowiązywania Programu. Ponadto przyjęta została reguła okresowego przeprowadzania monitoringu Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej, który może również wskazywać obszary, w których rekomendowane będą zmiany przyjętych celów i działań, co stanowi mechanizm zapewniający dostosowanie do zmieniającego się otoczenia i potrzeb.

W trakcie prac nad dokumentem przeprowadzono pogłębioną analizę SWOT, której zadaniem było zidentyfikowanie mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń, które w trakcie realizacji Programu będą stanowiły zarówno czynniki wzrostu, jak i ryzyka zagrażające osiągnięciu zakładanych rezultatów.

W końcowej fazie prac nad dokumentem zostały przeprowadzone konsultacje społeczne, w trakcie których jego projekt został udostępniony szerokiemu gronu podmiotów i instytucji z terenu powiatu bocheńskiego, które swoje działania koncentrują na osobach doznających przemocy domowej. Ponadto w konsultacjach społecznych wzięli udział

mieszkańcy powiatu bocheńskiego, którzy za pośrednictwem strony internetowej PCPR mieli możliwość zapoznać się z treścią dokumentu i wnieść swoje uwagi.

1. Podstawy prawne dla konstruowania Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej

Powiat jako jednostka samorządu terytorialnego został zobligowany do okresowego opracowywania programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej. Zadanie to jest określone jako jego własne w art. 6 ust 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Bocheńskim na lata 2024 – 2029 jest zgodny z założeniami polityki społecznej oraz przeciwdziałania przemocy, określonych w krajowych dokumentach strategicznych, jak również z innymi ustawami kompetencyjnymi szczebla administracji rządowej. Działania przyjmowane w Programie wynikają z bezpośredniego odniesienia do krajowych i międzynarodowych aktów prawnych, a w szczególności:

1. Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.
2. Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
3. Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
4. Ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym,
5. Ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny,
6. Ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego,
7. Ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny wykonawczy,
8. Ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
9. Ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich,
10. Ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny,
11. Ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego,
12. Ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji,
13. Ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych,
14. Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
15. Ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego,
16. Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
17. Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
18. Ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,

19. Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
20. Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, sporządzonej w Stambule dnia 11 maja 2011 r.,
21. Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta".

2. Definicje i podstawowe pojęcia

Przemoc domowa – należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.¹

Wyróżniamy kilka rodzajów przemocy, które są charakteryzowane w następujący sposób.²

Fizyczna - naruszanie nietykalności cielesnej. Przemoc fizyczna jest intencjonalnym zachowaniem powodującym uszkodzenie ciała lub niosącym takie ryzyko, np.: popychanie, szarpanie, ciągnięcie, szturchanie, klepanie, klapsy, ciągnięcie za uszy, włosy, szczypanie, kopanie, bicie ręką, pięścią, uderzenie w twarz - tzw. "policzek", przypalanie papierosem, duszenie, krępowanie ruchów, itp.

Psychiczna - naruszenie godności osobistej. Przemoc psychiczna zawiera przymus i groźby np.: obrażanie, wyzywanie, osądzanie, ocenianie, krytykowanie, straszenie, szantażowanie, groźenie, nieliczenie się z uczuciami, krzyczenie, oskarżanie, obwinianie, oczernianie, krzywdzenie zwierząt, czytanie osobistej korespondencji, ujawnianie tajemnic, sekretów, wyśmiewanie, lekceważenie, itp. Przemoc psychiczna jest najczęstszą formą przemocy i jest trudna do udowodnienia.

¹ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, art. 2 ust 1

² <http://www.niebieskalinia.info/index.php/przemoc-w-rodzinie/8-rodzaj-przemocy>,
(według stanu na 30.10.2023 roku)

Seksualna - naruszenie intymności. Przemoc seksualna polega na zmuszaniu osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły lub emocjonalnym szantażu, np.: wymuszaniu pożycia, obmacywaniu, gwałcie, zmuszaniu do niechcianych praktyk seksualnych, nieliczeniu się z życzeniami partnerki/partnera, komentowaniu szczegółów anatomicznych, ocenianiu sprawności seksualnej, wyglądu, itp.

Ekonomiczna - naruszenie własności. Przemoc ekonomiczna wiąże się celowym niszczeniem czyjejs własności, pozbawianiem środków lub stwarzaniem warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby, np.: niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, używanie rzeczy bez pozwolenia, zabieranie pieniędzy, przeglądanie dokumentów, korespondencji, dysponowanie czyjąś własnością, zaciąganie pożyczek "na wspólne konto", sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia, zmuszanie do spłacania długów, itp.

Zaniedbanie - naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich. Jest formą przemocy ekonomicznej i oznacza np.: niedawanie środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, nieudzielenie pomocy, uniemożliwianie dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka, itp.

3. Formy pomocy

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej identyfikuje podstawowy katalog działań, których celem jest zapobieganie oraz ograniczanie skutków działań przemocowych. Należy wśród nich wymienić w szczególności udzielanie bezpłatnej pomocy w następujących formach:³

1. poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego;
2. interwencji kryzysowej i wsparcia;
3. ochrony przed dalszym krzywdzeniem, przez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby pokrzywdzonej;
4. zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy domowej;
5. badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domowej oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie;

³ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, art. 3

6. zapewnienia osobie dotkniętej przemocą domową, która nie ma tytułu prawnego do zajmowanego wspólnie ze sprawcą przemocy lokalu, pomocy w uzyskaniu mieszkania.

Wśród zadań własnych powiatu należy wskazać:⁴

1. opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej;
2. opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
3. zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
4. zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Ponadto powiat może realizować zadania z zakresu administracji rządowej, finansowane z budżetu państwa, do których należą w szczególności:⁵

1. tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;
2. opracowywanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową;
3. opracowywanie i realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.

4. Odniesienie do programów krajowych, wojewódzkich i powiatowych

4.1. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej

Krajowy Program został przyjęty Uchwałą nr 248 Rady Ministrów z dnia 9 grudnia 2022 r w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2023. Ukierunkowany jest głównie na zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Polsce. Niniejszy Program został przyjęty w czasie obowiązywania Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej w brzmieniu obowiązującym przed zmianą przepisów, która nastąpiła 22 czerwca 2023 roku. W związku z powyższym w treści tego dokumentu używane jest jeszcze pojęcie przemocy w rodzinie, które obecnie zostało zastąpione sformułowaniem przemocy domowej. Zapewne nowe wersje Krajowego Programu obowiązujące w kolejnych latach będą

⁴ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, art. 6 ust 3

⁵ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, art. 6 ust 4

już posługiwały się obecnie przyjętą terminologią. Jednakże dla zachowania zgodności z treścią omawianego dokumentu przyjęto terminologię stosowaną w jego obecnie obowiązującym kształcie tj. z użyciem sformułowania przemocy w rodzinie.

Do głównych obszarów, które zostały objęte przez Program należą:

- I. Profilaktyka, diagnoza społeczna i edukacja społeczna.
- II. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.
- III. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie.
- IV. Podnoszenie kompetencji, rozwijanie i doskonalenie umiejętności służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Pierwszy obszar ma na celu wzmocnienie działań profilaktycznych, diagnostycznych i edukacyjnych w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Działania obejmują rozszerzenie wiedzy społeczeństwa o przemoc w rodzinie, diagnozowanie zjawiska na poziomie gminy, powiatu i województwa, a także ich monitorowanie. Ponadto, planowane są ogólnopolskie konferencje poświęcone temu zagadnieniu. Obszar ten zakłada również podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społeczeństwa dotyczącej przemocy w rodzinie poprzez kampanie społeczne oraz współpracę z kościołami, organizacjami pozarządowymi i mediami. W ramach działań mają być promowane programy i treści wolne od przemocy w mediach, a także ograniczane prezentowanie przemocy w mediach. Ponadto, planuje się opracowywanie programów osłonowych i edukacyjnych oraz prowadzenie działań w celu zapobiegania przemocy w rodzinie.

W ramach drugiego obszaru planowane są działania dotyczące ochrony i pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w Polsce, W Krajowym Programie uwzględniono kilka kluczowych kierunków. Jednym z nich jest rozwijanie instytucji i organizacji, które udzielają pomocy ofiarom przemocy, poprzez tworzenie zespołów interdyscyplinarnych oraz ewidencjonowanie i udostępnianie baz danych. Planuje się również rozbudowę sieci punktów konsultacyjnych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, ośrodków wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, ośrodków interwencji kryzysowej oraz innych placówek świadczących specjalistyczną pomoc dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Odrębnym katalogiem działań jest zwiększenie dostępności i jakości pomocy prawnej i psychologicznej, zarówno dla ofiar przemocy, jak i dla sprawców. Współpraca między różnymi instytucjami rządowymi, samorządowymi i organizacjami pozarządowymi ma na celu zapewnienie pełniejszego wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie. W 2023 roku planowane są konkretne działania w ramach zapewnienia pomocy przez różne placówki, takie jak punkty konsultacyjne, ośrodki wsparcia i specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie na poziomie gminnym i powiatowym. Jednocześnie monitoring skuteczności działań jest kluczowym elementem Programu i obejmuje zbieranie danych oraz analizę skutków działań pomocowych. Skupia się on na monitorowaniu pomocy udzielanej rodzinom dotkniętym przemocą, nadzorze nad realizacją zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Wszystkie te działania mają

na celu skuteczną ochronę i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie oraz poprawę jakości dostępnego wsparcia w Polsce.

Obszar trzeci koncentruje się na zwalczaniu przemocy domowej poprzez poprawę skuteczności działań wobec sprawców przemocy. Kierunki działań obejmują tworzenie i rozszerzanie programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych, a także ścisłą współpracę między różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi. Pobudza inicjatywę do tworzenia baz danych instytucji i organizacji realizujących działania przeciwdziałające przemocy w rodzinie, dostępnych na stronach internetowych urzędów i powiatów, zaktualizowanych dwa razy w roku. Przekazywanie informatorów z danego powiatu właściwym sądom, prokuraturom, Policji i Żandarmerii ma na celu zabezpieczenie ofiar i ograniczenie kontaktu sprawców z ofiarami. Działania obejmują również interweniowanie oraz reagowanie służb w przypadkach przemocy domowej, w tym procedurę "Niebieskie Karty". Programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych mają na celu przekształcenie zachowań sprawców przemocy, a programy psychologiczno-terapeutyczne skupiają się na długotrwałej zmianie wzorców zachowań. Monitoring orzecznictwa sądów i skuteczności programów jest kluczowy, podobnie jak monitorowanie osób, które ukończyły takie programy i skutków tych działań. Wspierające programy mają na celu wzmocnienie zmian zapoczątkowanych poprzednimi działaniami korekcyjno-edukacyjnymi lub psychologiczno-terapeutycznymi.

Ostatni z obszarów wskazanych w Krajowym Programie ma na celu rozwijanie kompetencji i umiejętności służb oraz przedstawicieli instytucji funkcjonujących w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, co będzie przyczyniać się do poprawy jakości i dostępności usług. Działania mają obejmować wprowadzenie treści związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie do programów kształcenia zawodowego i doskonalenia zawodowego. Ponadto, mają być tworzone materiały instruktażowe i procedury interwencyjne wykorzystywane w sytuacjach kryzysowych związanych z przemocą w rodzinie oraz wzmocniana będzie współpraca między służbami na poziomie województwa. Dla osób realizujących zadania w tej dziedzinie planowane są diagnozy potrzeb szkoleniowych oraz specjalistyczne szkolenia. Przewidziany jest również system wsparcia pracowników, obejmujący superwizję, coaching oraz grupy wsparcia. Wszystkie te działania będą miały na celu poprawę skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz wsparcie ofiar i osób stosujących przemoc.

4.2. Małopolski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Małopolski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie do 2023 r. stanowi aktualizację Małopolskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie obowiązującego do 2020 r.⁶ Program reprezentuje systemowe podejście do przemocy domowej, integrując

⁶ Źródło: <https://rops.krakow.pl/przeciw-przemocy/malopolski-program-przeciwdzialania-przemocy-w-rodzinie-do-2023-r> (według stanu na 29.10.2023 roku)

służby i instytucje województwa małopolskiego w przeciwdziałaniu temu zjawisku. Podobnie jak miało to miejsce w przypadku Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na 2023 rok z uwagi na zmianę przepisów, która miała miejsce w czerwcu 2023 roku, w Małopolskim Programie zamiast pojęcia przemocy domowej używane jest jeszcze sformułowanie przemocy w rodzinie.

Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie na obszarze województwa małopolskiego koncentruje się na czterech kluczowych obszarach działań.

Postawy i zachowania wolne od przemocy: Ten obszar skupia się na promowaniu postaw pozbawionych przemocy wśród mieszkańców Małopolski. Program dąży do zmiany postaw społecznych i kulturowych w kontekście przemocy w rodzinie. Obejmuje działania kierowane zarówno do osób i rodzin doświadczających przemocy, jak i społeczeństwa jako całości, aby zwiększyć świadomość i promować zdrowe, wolne od przemocy relacje międzyludzkie.

Zasoby informacyjne: W ramach tego obszaru założenia Programu dążą do przeprowadzania systematycznej diagnozy związanej z przemocą w rodzinie, dostarczającej rzetelnej i aktualnej informacji dotyczącej rozmiaru i charakteru tego problemu. Te dane są niezbędne do skutecznego planowania i realizacji działań przeciwdziałania przemocy oraz stanowią podstawę dla pracowników instytucji i organizacji zaangażowanych w walkę z przemocą.

Kompetentne służby: Ten obszar koncentruje się na podnoszeniu kompetencji pracowników instytucji i organizacji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Poprzez odpowiednie szkolenia i wsparcie. Program dąży do zwiększenia profesjonalizmu tych służb, co umożliwi im prowadzenie skuteczniejszej interwencji w przypadkach przemocy. Wzmacnianie współpracy między różnymi instytucjami i dziedzinami ma na celu stworzenie interdyscyplinarnego podejścia do problemu przemocy w rodzinie.

Instytucje zorientowane na profilaktykę przemocy i skuteczną interwencję: W tym obszarze Program określa kierunki działań i udziela wsparcia podmiotom zaangażowanym w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie na terenie województwa małopolskiego.

Celem Programu jest stworzenie skutecznego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na obszarze województwa małopolskiego. Cele operacyjne obejmują promowanie postaw wolnych od przemocy, rozwijanie działań opartych na diagnozie i planowaniu, podniesienie poziomu profesjonalizmu w służbach przeciwdziałających przemocy oraz zwiększenie dostępności i efektywności usług oferowanych przez instytucje i organizacje zaangażowane w walkę z przemocą. Przewidywane rezultaty programu to m.in. zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat przemocy w rodzinie, redukcja akceptacji przemocy domowej, poprawa jakości usług i współpracy instytucji oraz zwiększenie dostępu do specjalistycznej pomocy dla osób i rodzin doświadczających przemocy na obszarze województwa małopolskiego.

4.3. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Bocheńskiego

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Bocheńskim na lata 2024-2029 przyjęty został m.in. w odniesieniu do celów i działań wskazanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Bocheńskiego na lata 2018-2024.⁷ W dokumencie tym wprowadzony został cel strategiczny pn. „Ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie i rozwój profilaktyki uzależnień”. Jego osiągnięcie zostało oparte cel operacyjny pn. „Wspieranie i rozwijanie działań na rzecz rodzin i osób znajdujących się w sytuacji kryzysowej w tym doświadczających przemocy w rodzinie oraz dotkniętych różnymi uzależnieniami”. W ramach wskazanych celów zostały przyjęte w Strategii następujące działania:

- Organizacja zajęć psycho-edukacyjnych dla ofiar przemocy w rodzinie oraz grup wsparcia.
- Realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie.
- Realizacja działań ukierunkowanych na przeciwdziałanie uzależnieniom poprzez spotkania profilaktyczne.

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Bocheńskim na lata 2024-2029 stanowi kontynuację i poszerzenie zagadnień poruszanych w tym obszarze. Stanowi odpowiedź na zdiagnozowane zjawiska będące skutkami stosowania przemocy domowej, z jednoczesnym zaakcentowaniem działań ukierunkowanych na profilaktykę i edukację szerokiego grona profesjonalistów, ale również osób doświadczających przemocy i ją stosujących.

5. Diagnoza problemu przemocy na terenie powiatu bocheńskiego

5.1. Zasoby instytucjonalne i ich działania

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w swojej strukturze zawiera szczegółową diagnozę zjawiska przemocy występującego na obszarze powiatu bocheńskiego. Została ona wykonana w oparciu o dane statystyczne zgromadzone od instytucji publicznych, które realizując swoje statutowe zadania zmagają się ze zjawiskiem przemocy domowej. Wśród podmiotów tych należy wymienić:

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,

---

⁷ Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Bocheńskiego na lata 2018 - 2024 był sporządzany w czasie obowiązywania Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej w brzmieniu z 2018 roku, stąd też w określeniach: celów strategicznych, operacyjnych i działań, użyto sformułowania „przemocy w rodzinie”, zgodnie z treścią SRPS.

2. Ośrodek Interwencji Kryzysowej,
3. Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej,
4. Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
5. Policję,
6. Prokuraturę Rejonową w Bochni,
7. Zespoły Interdyscyplinarne,
8. Zakłady Opieki Zdrowotnej.

Wyniki przeprowadzonej diagnozy zostały zaprezentowane w dalszej części opracowania w podziale na poszczególne obszary i specyfikę działalności powyżej wymienionych podmiotów administracji publicznej. Diagnozę przeprowadzono w oparciu o dane statystyczne pochodzące z okresu od 2018 do 2022 roku. Analiza poszczególnych obszarów może opierać się o wybrane przedziały czasowe mieszczące się w wyżej zaznaczonych granicach.

5.1.1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie oraz Ośrodek Interwencji Kryzysowej

Jedną z instytucji działających na terenie powiatu bocheńskiego w obszarze przeciwdziałania przemocy oraz ochrony ofiar jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bochni. Podstawową formą niesienia pomocy osobom doznającym przemocy domowej, ale również pracy ze sprawcami przemocy było poradnictwo. W latach 2018-2022 PCPR we współpracy z Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej głównie oferował porady psychologiczne i prawne, łącznie w badanym okresie z takiej formy wsparcia skorzystały 662 osoby. W ramach poradnictwa psychologicznego objęto wsparciem łącznie 501 osób. Natomiast poradnictwem prawnym zostało objętych 161 osób.

Od 1 stycznia 2012 r. na podstawie Uchwały Rady Powiatu w Bochni nr XIII/133/2011 z dnia 25.11.2011 r. na terenie powiatu bocheńskiego funkcjonuje Ośrodek Interwencji Kryzysowej, którego celem jest⁸:

- 1) wzmocnienie i integracja rodziny - jako naturalnego i podstawowego środowiska rozwoju i życia człowieka. Pomoc w budowaniu zdrowych, wzmacniających więzi rodzinnych.
- 2) zapobieganie powstawaniu, pogłębianiu się i rozprzestrzenianiu różnego rodzaju zaburzeń patologii, mających swoje korzenie w źle funkcjonującej rodzinie.
- 3) pomoc człowiekowi zagubionemu, cierpiącemu, przeżywającemu wewnętrzne konflikty i kryzysy.
- 4) zapewnienie pomocy psychologicznej, pedagogicznej, socjalnej i prawnej osobom/rodzinom będącym w sytuacji kryzysowej,
- 5) działania psycho-edukacyjne dla różnych grup zawodowych w celu budowania spójnego systemu interdyscyplinarnych działań.

⁸ Regulamin Organizacyjny Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Bochni, przyjęty Uchwałą Nr 201/2012 Zarządu Powiatu w Bochni z dnia 29 marca 2012 roku

W badanym okresie oprócz poradnictwa psychologicznego i prawnego zostało prowadzone m.in. poradnictwo socjalne, co poszerzyło grono osób i rodzin otrzymujących pomoc w sytuacjach towarzyszących stosowaniu przemocy domowej. W okresie od 2018 do 2022 roku z tej formy wsparcia skorzystało łącznie 20 osób. Niestety nie odnotowano, w tym czasie, przypadków niesienia pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej w postaci poradnictwa rodzinnego.

Oprócz powyższych form powiat bocheński zapewniał tymczasowe schronienie dla osób doświadczających przemocy domowej. W badanym okresie na terenie OIK zapewnionych zostało 10 miejsc, z których w tym czasie skorzystały łącznie 24 osoby. Ponadto w 2022 roku w mieszkaniach hostelowych przebywały osoby, które znalazły się w trudnej (kryzysowej) sytuacji życiowej. Łącznie ze schronienia w tymże roku skorzystało 16 osób, w tym także uchodźcy. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 1 - Liczba osób i rodzin dotkniętych przemocą domową, którym udzielono wsparcia w ramach oferty OIK w latach 2018 – 2022

Wyszczególnienie	Rok				
	2018	2019	2020	2021	2022
Poradnictwo psychologiczne					
Liczba rodzin	23	28	21	23	8
Liczba osób	154	121	72	81	73
Poradnictwo prawne					
Liczba rodzin	-	1	1	1	-
Liczba osób	53	39	28	20	21
Tymczasowe schronienie - mieszkania chronione / hostel					
Liczba rodzin	2	3	1	-	1
Liczba osób	10	6	4	1	3
Inne poradnictwo (socjalne)					
Liczba rodzin	-	1	-	-	-
Liczba osób	11	5	3	1	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OIK

Kolejną formą działań podejmowanych przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Bochni było opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową. W badanym okresie tj. od 2018 do 2019 roku, każdego roku trzykrotnie był realizowany program korekcyjno-edukacyjny. Od 2020 niniejszy program zrealizowano po jednym każdego roku. Natomiast w okresie objętym badaniami nie realizowano programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową. Szczegółowe dane dotyczące programów oraz liczby osób uczestniczących zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 2 - Opracowywanie i realizacja przez OIK programów oddziaływań korekcyjno-
edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc
domową w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	Rok				
	2018	2019	2020	2021	2022
Programy oddziaływań korekcyjno- edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową	86	64	12	15	16
liczba zrealizowanych programów	3	3	1	1	1
liczba osób objętych programem	51	39	7	8	8
liczba osób, które otrzymały zaświadczenie o udziale w programie	2	5	1	-	-
liczba osób, które otrzymały zaświadczenie o ukończeniu programu	30	17	3	6	7
Program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową	-	-	-	-	-
liczba zrealizowanych programów	-	-	-	-	-
liczba osób uczestniczących	-	-	-	-	-
liczba osób, które ukończyły program	-	-	-	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OIK

5.1.2. Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej

Kolejnymi instytucjami, których zadania ukierunkowane są na przeciwdziałanie przemocy domowej, są ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu bocheńskiego. Zbadano dwa podstawowe powody korzystania z pomocy społecznej, w latach 2018-2022, będące przyczyną powstawania trudnych sytuacji życiowych, a łączące się ze zjawiskiem przemocy domowej. Wśród nich należy wymienić: alkoholizm i narkomanię. Ponadto zbadano jak często bezpośrednią przyczyną trudnej sytuacji życiowej jest przemoc domowa.

Najczęściej występującym powodem trudnej sytuacji życiowej, spośród trzech poddanych analizie był alkoholizm. Zjawisko to występowało średnio rocznie w ponad 129 rodzinach z terenu powiatu bocheńskiego. Alkoholizm w znaczącym stopniu powodował trudną sytuację życiową w rodzinach na terenach gmin: m. Bochnia, Rzezawa oraz Lipnica Murowana. Natomiast biorąc pod uwagę liczbę osób w rodzinach grupę tę należy poszerzyć o gminę Trzciana.

Natomiast biorąc pod uwagę rodziny, w których przyczyną trudnej sytuacji była przemoc domowa, należy wskazać, że średnio każdego roku ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu bocheńskiego pracowały z 22 rodzinami. Gminami, w których OPS podejmowały działania z uwagi na przemoc domową, najczęściej były: m. Bochnia, Trzciana oraz Lipnica Murowana. W skali całego powiatu liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z uwagi na zjawisko przemocy domowej w latach 2018-2022 systematycznie malała. Pomimo tego, z uwagi na częstotliwość występowania, należy uznać, że problem ten na terenie powiatu bocheńskiego jest istotny i wymaga podejmowania działań

profilaktycznych, niosących specjalistyczną pomoc, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową.

Kolejnym, identyfikowanym przez ośrodki pomocy społecznej na terenie powiatu bocheńskiego, było zjawisko narkomanii. W jego przypadku należy stwierdzić, że patrząc z punktu widzenia systemu pomocy społecznej, nie przyjmuje ono dużych rozmiarów. W latach 2018 i 2022 odnotowano na terenie miasta Bochnia po jednej rodzinie, w której narkomania była przyczyną trudnej sytuacji życiowej.

Szczegółowe dane opisujące skalę występowania problemów, będących przyczyną trudnej sytuacji życiowej tj.: alkoholizmu, narkomanii i przemocy domowej, postrzeganych z perspektywy ośrodków pomocy społecznej, zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 3 - Liczba rodzin oraz liczba osób w rodzinach, w których powodem trudnej sytuacji życiowej były: alkoholizm, narkomania i przemoc domowa na terenie powiatu bocheńskiego w latach 2018-2022

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ / GMINA	Liczba rodzin - ogółem					Liczba osób w rodzinach				
	Rok					Rok				
	2018	2019	2020	2021	2022	2018	2019	2020	2021	2022
ALKOHOLIZM	149	140	124	115	118	294	245	207	194	190
m. Bochnia	73	58	51	50	51	121	87	79	80	75
Rzezawa	20	23	23	20	20	25	32	26	26	31
Lipnica Murowana	15	18	18	13	10	36	40	36	27	19
Trzciana	14	10	8	8	8	58	32	29	24	28
Drwinia	11	10	8	8	7	17	15	11	11	8
Nowy Wiśnicz	5	7	5	6	8	13	15	5	6	8
gm. Bochnia	7	8	4	3	5	15	14	9	7	9
Łapanów	2	5	5	5	8	2	6	6	7	9
Żegocina	2	1	2	2	1	7	4	6	6	3
PRZEMOC DOMOWA	38	20	29	13	9	130	72	94	51	21
m. Bochnia	19	7	23	5	3	64	18	75	13	4
Trzciana	8	5	1	6	3	23	21	2	24	6
Lipnica Murowana	6	4	2	2	2	24	17	7	14	9
gm. Bochnia	3	2	-	-	-	12	7	-	-	-
Rzezawa	1	-	2	-	-	1	-	6	-	-
Nowy Wiśnicz	1	1	-	-	1	6	6	-	-	2
Żegocina	-	-	1	-	-	-	-	4	-	-
Drwinia	-	1	-	-	-	-	3	-	-	-
NARKOMANIA	1	-	-	-	1	1	-	-	-	3
m. Bochnia	1	-	-	-	1	1	-	-	-	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Przeanalizowano również działania podejmowane przez ośrodki pomocy społecznej w sytuacji stwierdzenia przemocy domowej na terenie powiatu bocheńskiego w okresie od 2018 do 2022 roku. Najczęstszą formą podejmowanych działań w związku ze stosowaniem przemocy domowej było: poradnictwo (1629 porady), pomoc psychologiczna (472 porady), kontakt ze szkołą (324 przypadki), zgłoszenie do Prokuratury (211 zgłoszeń), pomoc prawna (194 porady), powiadomienie GKRPA (189 przypadków), powiadomienie Policji (118 zgłoszeń) oraz powiadomienie Sądu (90 zawiadomień). Stanowią one dominujące formy podejmowanych działań w sytuacji stwierdzenia występowania zjawiska przemocy domowej. Szczegółowe ich zestawienie w rozbiciu na poszczególne gminy wchodzące w skład powiatu bocheńskiego zostało zaprezentowane w poniższej tabeli.

Tabela nr 4 – Rodzaje działań podejmowanych przez OPS w sytuacji stwierdzenia przemocy domowej w latach 2018-2022⁹

Działania / Gmina	Rok					Ogółem
	2018	2019	2020	2021	2022	
poradnictwo	436	321	318	311	243	1629
m. Bochnia	177	145	163	103	86	674
gm. Bochnia	128	74	52	1	1	256
Rzezawa	39	26	48	58	37	208
Lipnica Murowana	32	36	30	45	23	166
Nowy Wiśnicz	15	18	4	53	60	150
Łapanów	34	10	14	27	18	103
Drwinia	3	4	5	10	11	33
Trzciana	7	5	1	6	3	22
Żegocina	1	3	1	8	4	17
pomoc psychologiczna	111	93	91	87	90	472
m. Bochnia	35	25	9	38	45	152
Lipnica Murowana	32	42	30	6	4	114
Rzezawa	12	5	33	22	21	93
Nowy Wiśnicz	10	3	8	9	9	39
gm. Bochnia	13	12	8	1	1	35
Łapanów	5	3	3	7	3	21
Drwinia	3	1		4	5	13
Żegocina	1	2			2	5
kontakt ze szkołą	65	72	74	65	48	324
Lipnica Murowana	44	54	54	33	19	204
Rzezawa	7	8	11	4	4	34
m. Bochnia				15	12	27
Nowy Wiśnicz	6	2	5	6	4	23
Łapanów	4	4	3	3	3	17

⁹ W gminach niewykazanych w tabeli działania nie były podejmowane lub OPS nie dysponowały danymi o liczbie podjętych działań.

Działania / Gmina	Rok					Ogółem
	2018	2019	2020	2021	2022	
Drwinia	1	3	1	1	3	9
Trzciana	3	1		2	2	8
gm. Bochnia				1	1	2
zgłoszenie do Prokuratury	37	54	52	33	35	211
Rzezawa	19	20	24	16	11	90
Lipnica Murowana	8	10	6	8	8	40
m. Bochnia	6	10	7	3	4	30
Nowy Wiśnicz	3	7	10	4	4	28
Drwinia	1	3	1	2	5	12
gm. Bochnia		2	2			4
Trzciana		2			2	4
Łapanów			1		1	2
Żegocina			1			1
pomoc prawna	77	50	23	26	18	194
gm. Bochnia	50	30	3	1	1	85
m. Bochnia	16	12	13	14	6	61
Nowy Wiśnicz	8	3	3	2	6	22
Rzezawa	1	2	2	6	1	12
Drwinia		1	1	3	4	9
Łapanów	2	1				3
Żegocina		1	1			2
powiadomienie GKRPA	38	47	33	32	39	189
Rzezawa	19	29	23	7	7	85
m. Bochnia				9	15	24
Lipnica Murowana	4	4	3	7	4	22
Nowy Wiśnicz	7	6	3	2	2	20
Drwinia	3	2	1	2	4	12
Trzciana	3	2		2	3	10
Łapanów	2	2	3	1	1	9
Żegocina		2		1	2	5
gm. Bochnia				1	1	2
powiadomienie Policji	24	31	25	21	17	118
Nowy Wiśnicz	15	18	14			47
Rzezawa	4	1	1	16	16	38
m. Bochnia	2	7	7	5	1	22
gm. Bochnia		2	2			4
Żegocina	1	3				4
Trzciana	2		1			3
powiadomienie Sądu	13	22	7	22	26	90
Lipnica Murowana	9	13	5	8	8	43
Rzezawa	4	1	1	5	7	18
Drwinia		5		2	4	11
Nowy Wiśnicz			1	3	3	7
Łapanów		2		1	1	4

Działania / Gmina	Rok					Ogółem
	2018	2019	2020	2021	2022	
m. Bochnia				2	2	4
gm. Bochnia				1	1	2
Żegocina		1				1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Bardzo rzadko na przestrzeni badanego okresu stosowano odbieranie dzieci od ich rodziców biologicznych w związku ze stosowaniem przemocy domowej. Sytuacje takie miały jedynie miejsce w gminach: m. Bochnia i Rzezawa. W skali całego powiatu bocheńskiego w latach 2018-2022, konieczność zastosowania takiego środka przeciwdziałania przemocy domowej wystąpiła czterokrotnie. W 2018 roku miało to miejsce w przypadku jednego dziecka pochodzącego z gminy Rzezawa oraz dwóch osób nieletnich w wieku powyżej 13 roku życia, pochodzących z miasta Bochnia. Natomiast w 2022 roku sytuacja taka miała miejsce w przypadku jednego dziecka w wieku poniżej 13 lat, pochodzącego z miasta Bochnia. Szczegółowe dane zostały zawarte w poniższej tabeli.

Tabela nr 5 – Liczba odbiorów dzieci od rodziców biologicznych w sytuacji stwierdzenia przemocy domowej w latach 2018 i 2022¹⁰

Gmina / przedział wiekowy dzieci	Rok		Ogółem
	2018	2022	
m. Bochnia	2	1	3
dzieci do 13 roku życia		1	1
nieletni powyżej 13 roku życia	2		2
Rzezawa	1		1
dzieci do 13 roku życia	1		1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Poddano również analizie inicjatywy ośrodków pomocy społecznej w zakresie przeciwdziałania zjawisku występowania przemocy domowej. Można dostrzec aktywną rolę ośrodków jako organizatorów pomocy prawnej i psychologicznej na terenie powiatu bocheńskiego. Liderami w zakresie tej formy podejmowanych działań były: gm. Bochnia, m. Bochnia, Lipnica Murowana, Nowy Wiśnicz oraz Żegocina. Kolejną często podejmowaną inicjatywą w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej było prowadzenie punktów porad. W okresie od 2018 do 2022 roku wśród OPS najczęściej z tej formy korzystały gminy: Nowy Wiśnicz, Lipnica Murowana oraz Żegocina. Warto również zwrócić uwagę na realizację różnego rodzaju działań profilaktycznych oraz szkoleniowych i edukacyjnych. W przypadku pierwszej z form najaktywniejszymi były gminy: Nowy Wiśnicz, Lipnica Murowana, m. Bochnia oraz Żegocina. Natomiast najintensywniej działania szkoleniowe i edukacyjne prowadzone były na terenie gminy Lipnica Murowana. Prawie co czwarte szkolenie lub inna forma edukacyjna

¹⁰ W gminach niewykazanych w tabeli działania nie były podejmowane.

zrealizowane było, w analizowanym okresie, na terenie tej właśnie gminy. Szczegółowe zestawienie wszystkich inicjatyw, podejmowanych na terenie powiatu bocheńskiego, w zakresie przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej, zostało zaprezentowane w poniższej tabeli.

Tabela nr 6 – Najczęściej podejmowane przez OPS inicjatywy w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w latach 2018-2022¹¹

Działanie / Gmina	Rok					Ogółem
	2018	2019	2020	2021	2022	
pomoc prawna i psychologiczna	117	91	47	77	74	406
gm. Bochnia	63	42	11	1	1	118
m. Bochnia	2	2	2	52	51	109
Lipnica Murowana	21	27	11	6	4	69
Nowy Wiśnicz	18	6	11	2	2	39
Żegocina	11	12	10		2	35
Drwinia				7	9	16
Łapanów	1	1	1	7	3	13
Rzezawa	1	1	1	1	1	5
Trzciana				1	1	2
punkt porad	55	48	41	56	34	234
Nowy Wiśnicz	33	24	25	1	1	84
Lipnica Murowana	1	1	1	45	23	71
Żegocina	12	15	10	4	4	45
Trzciana	5	4	1	1	1	12
Rzezawa	1	1	1	1	1	5
gm. Bochnia	1	1	1	1	1	5
Łapanów	1	1	1	1	1	5
m. Bochnia	1	1	1	1	1	5
Drwinia				1	1	2
profilaktyka	34	40	29	11	18	132
Nowy Wiśnicz	27	29	13	1	1	71
Lipnica Murowana		6	11			17
m. Bochnia	3	1	3	3	4	14
Żegocina				2	8	10
gm. Bochnia	3	3	1	1	1	9
Rzezawa	1	1	1	1	1	5
Drwinia				2	2	4
Trzciana				1	1	2
szkolenia, edukacja	8	5	8	16	22	59
Lipnica Murowana	3	1	3	6	2	15
m. Bochnia	1	1	1	3	3	9
Nowy Wiśnicz	2	1	1	2	2	8

¹¹ W gminach niewykazanych w tabeli działania nie były podejmowane.

Działanie / Gmina	Rok					Ogółem
	2018	2019	2020	2021	2022	
Drwinia				1	6	7
Żegocina				1	4	5
Rzezawa	1	1	1	1	1	5
Łapanów				1	3	4
gm. Bochnia	1	1	2			4
Trzciana				1	1	2
telefon zaufania	4	4	4	14	27	53
Lipnica Murowana	2	2	2	11	24	41
Rzezawa	1	1	1	1	1	5
Łapanów	1	1	1			3
Żegocina				1	1	2
m. Bochnia				1	1	2
projekty systemowe			1	2	2	5
Trzciana				1	1	2
Rzezawa				1	1	2
Lipnica Murowana			1			1
programy autorskie	1	1	1		1	4
Rzezawa	1	1	1		1	4
światlice środowiskowe	1	1	1			3
m. Bochnia	1	1	1			3
program korekcyjno-edukacyjny					1	1
Lipnica Murowana					1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Uwzględniając dominującą formę pomocy osobom doznającym przemocy, stosowaną w formie poradnictwa, zbadano jaki był jej udział, na tle wszystkich porad udzielanych w ramach tegoż zadania. Z przeprowadzonej analizy wynika, że w badanym okresie na terenie gmin: Lipnica Murowana, Żegocina oraz Łapanów statystycznie 61% stanowiły porady związane z występowaniem przemocy domowej. Szczegółowe dane prezentuje poniższa tabela.

Tabela nr 7 – Udział terapii i porad specjalistycznych dotyczących zjawiska przemocy domowej na terenie powiatu bocheńskiego w latach 2018-2022

Gmina	Rok				
	2018	2019	2020	2021	2022
	udział w [%]				
Lipnica Murowana	76	84	63	56	34
Żegocina	90	85	90	21	15
Łapanów	100	100	100	0	0
m. Bochnia	bd	bd	bd	50	60
Drwinia	bd	bd	bd	17	23

Gmina	2018	2019	Rok		
			2020	2021	2022
udział w [%]					
Rzezawa	20	22	24	16	15
gm. Bochnia	bd	bd	bd	0	0
Trzciana	0	0	0	0	0
Nowy Wiśnicz	bd	bd	bd	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

5.1.2.1. Badanie ankietowe wybranej grupy osób, które w ramach swoich obowiązków zawodowych, podejmują działania związane ze zjawiskiem przemocy domowej na terenie powiatu bocheńskiego

W dniach od 23 października do 6 listopada 2023 roku przeprowadzono anonimowe badanie ankietowe wśród: pracowników socjalnych, asystentów rodziny lub innych pracowników ośrodków pomocy społecznej, kuratorów zawodowych rodzinnych i dla dorosłych Sądu Rejonowego w Bochni, dzielnicowych Komendy Powiatowej Policji w Bochni, pracowników Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Bochni i punktów konsultacyjnych oraz psychologów i pedagogów szkół wszystkich szczebli z terenu powiatu bocheńskiego. Badanie prowadzone było metodą CAWI¹². Obejmowało ono okres od 2021 do 2023 roku i wzięło w nim udział 60 osoby, głównie byli to: pracownicy socjalni (21 osób), psychologzy i pedagodzy szkolni (12 osób), nauczyciele (9 osób), pracownicy OIK (7 osób). Pozostałą grupę stanowili pracownicy PCPR i pozostali przedstawiciele ośrodków pomocy społecznej. Podobne badanie zostało przeprowadzone w 2021 roku, opierało się ono na spostrzeżeniach profesjonalistów działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej w latach pomiędzy 2013 a 2020 rokiem. W porównaniu do obecnie przeprowadzonych badań można dostrzec zmianę polegającą na tym, że w 2021 roku przeważającą grupę stanowili przedstawiciele edukacji, natomiast w bieżących badaniach grupę tą zdominowali pracownicy socjalni.

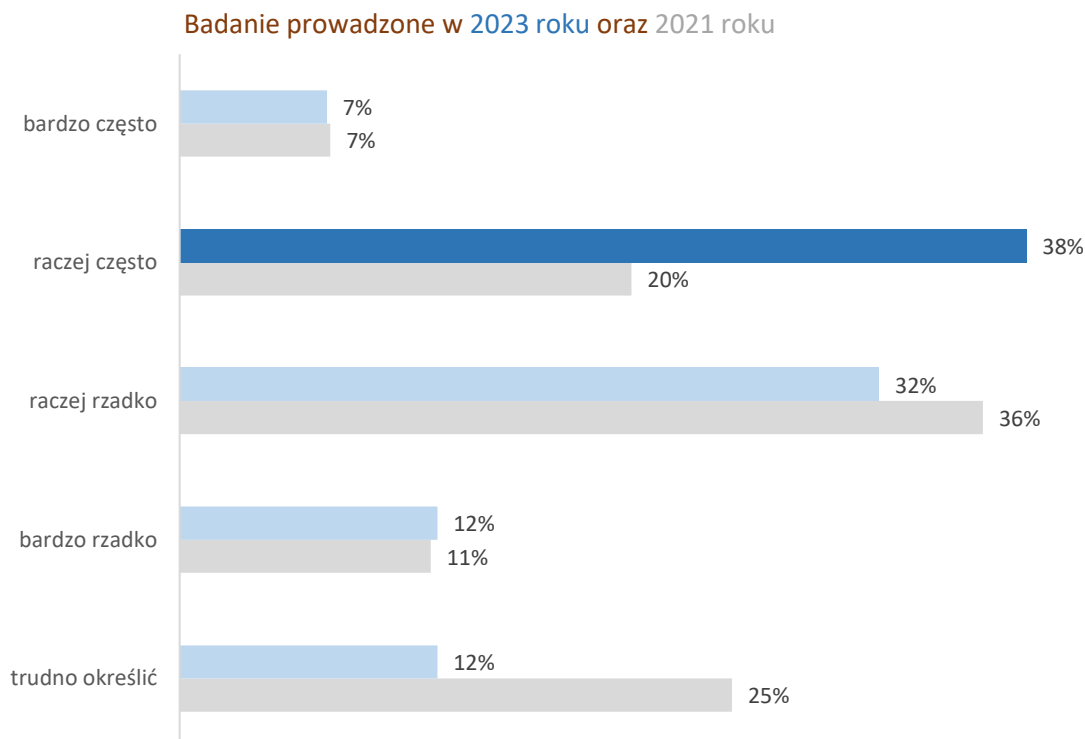
Analizując obszary, na terenie których pracują poszczególni przedstawiciele zawodów reprezentowanych w trakcie badania można zauważyć, że najczęściej brały w nim udział osoby pracujące na terenie miasta Bochnia (22 osoby). Porównując do poprzednich badań, grupa ta liczyła wówczas 12 osób. W dalszej kolejności najczęściej reprezentowana była gmina Żegocina, na terenie której pracuje 12 osób, w 2021 roku gmina ta reprezentowana była zaledwie przez 3 osoby. Kolejną najliczniej reprezentowaną była gmina Bochnia, na której terenie pracuje 9 osób biorących udział w badaniu. Należy jednak zauważyć, że w porównaniu do badania prowadzonego w 2021 roku grupa ta zmniejszyła się, bowiem wówczas liczyła 13 respondent. Wśród pozostałych gmin terenu powiatu bocheńskiego, na terenie których pracują osoby biorące udział w badaniu należy wymienić: Nowy Wiśnicz, Łapanów, Lipnica

¹² ang. Computer-Assisted Web Interview – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW

Murowana, Rzezawa i Trzciana. Były one reprezentowane przez osoby pracujące na ich terenie w liczbie mieszczącej się w przedziale od 8 do 2 osób.

W trakcie prowadzonych badań poproszono respondentów o ocenę częstotliwości występowania zjawiska przemocy domowej wśród mieszkańców powiatu bocheńskiego. Większość (38%) oceniało częstotliwość zjawiska przemocy domowej jako raczej często występujące. W porównaniu do badań prowadzonych w 2021 roku zanotowano znaczący wzrost tej grupy respondentów, bowiem wówczas uważało tak zaledwie 20% badanych. Jednocześnie zmniejszyła się o 4% liczba osób, które uważały, że zjawisko przemocy domowej występuje raczej rzadko. Bardzo wyraźnie zmniejszył się również odsetek osób, które nie potrafiły określić skali występowania zjawiska przemocy domowej na terenie obszaru, na którym pracują. Wyniósł on bowiem 2023 roku 12%, w porównaniu do 25% zanotowanych w 2021 roku. Natomiast co czternasty badany w 2023 roku uważał zjawisko przemocy domowej jako bardzo często występujące, podobnie jak miało to miejsce w 2021 roku.

Wykres nr 1 – Częstotliwość dostrzegania przez respondentów zjawiska przemocy domowej na terenie powiatu bocheńskiego podczas prowadzonych badań w 2021 roku oraz w 2023 roku

Źródło: opracowanie własne

Respondenci kwalifikując formy przemocy domowej z jakimi spotykają się w trakcie swojej pracy najczęściej wymieniali przemoc psychiczną oraz przemoc fizyczną. W przypadku pierwszej, jak pokazują badania z 2023 roku, co drugi z respondentów wskazywał właśnie na przemoc psychiczną. W porównaniu do badań prowadzonych w 2021 roku odsetek ten wzrósł z 36% do 53%. Natomiast w przypadku przemocy fizycznej w obydwu badaniach zanotowany został ten sam udział, który osiągnął poziom 26%. Zmniejszyła się w 2023 roku liczba respondentów, którzy wskazywali na zaniedbanie jako formę przemocy domowej, uważało tak 19% badanych, podczas gdy w 2021 roku było ich 35%. Przemoc ekonomiczna, zdaniem respondentów, w 2023 roku szacowana była na poziomie 2%, czyli o połowę mniej niż zaobserwowano w 2021 roku.

Zbadano również z jakich źródeł informacji korzystają respondenci, pozyskując dane na temat stosowania przemocy domowej na terenie powiatu bocheńskiego. Ze zgromadzonego materiału badawczego wynika, że w latach 2021-2023 najczęstszym źródłem informacji na ten temat były osoby doznające przemocy (33%). W badaniu prowadzonym w 2021 roku respondenci rzadziej wskazywali to źródło informacji, bowiem wówczas odsetek ten wyniósł 25%. W dalszej kolejności wskazywana była Policja jako źródło informacji, uważało tak 19% badanych, czyli o 7% więcej, niż miało to miejsce w 2021 roku. Na trzecim miejscu, zdaniem 15% respondentów wskazywana była rodzina, podczas gdy w poprzednio prowadzonym badaniu to źródło informacji wymieniane było w 19%. Wśród pozostałych kanałów, za pośrednictwem których pozyskiwane są informacje o stosowaniu przemocy domowej należałoby wymienić: pedagogów szkolnych, środowisko sąsiedzkie, kuratorów sądowych oraz Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Badając opinię respondentów na temat osób stosujących przemoc domową, wnioskować należy, że najczęściej stosowali ją mężowie, uważało tak czterech na dziesięciu badanych, podczas gdy w trakcie prowadzonych badań w 2021 roku co piąty wskazywał męża jako osobę stosującą przemoc domową. W dalszej kolejności wymieniano ojców (9%), liczba ta nie zmieniła się od ostatniego badania. Zdarzały się również przypadki stosowania przemocy przez matki, o czym wspominało 3% badanych, a 2021 roku odsetek ten kształtował się na poziomie 5%.

W badaniu dokonano również klasyfikacji osób doświadczających przemocy domowej na terenie powiatu bocheńskiego. Według opinii respondentów najczęściej przemocy doznawały dorosłe kobiety w wieku poniżej 60 roku życia, w 2023 roku uważało tak 67% badanych, podczas gdy w 2021 roku odsetek ten wyniósł 57%. Zmniejszyła się natomiast liczba osób, które wskazywały jako osoby dostające przemocy domowej dzieci w wieku do 13 roku życia, w 2023 roku 17% respondentów było tego zdania, natomiast 2021 roku liczba ta sięgnęła 32%. W dalszej kolejności wskazywano na dzieci w wieku od 14 do 18 roku życia (8%), poprzednio było to 7%; osoby starsze w wieku powyżej 60 roku życia (5%), w poprzednim badaniu nie wskazywano ich w ogóle oraz dorośli mężczyźni w wieku poniżej 60 roku życia (3%), poprzednio (5%).

Badanie prowadzone na terenie powiatu bocheńskiego pokazało również, że podczas niesienia pomocy osobom doświadczającym przestępstw związanych ze stosowaniem

przemocy domowej, respondenci napotykają na bariery, które utrudniają im dotarcie z pomocą. Najczęściej wskazywali w tym zakresie na: brak współpracy ze strony osoby stosującej przemoc (29%), ale również ze strony osób doznających przemocy (28%). W przypadku drugiej kategorii w 2023 roku odnotowany został wzrost udziału tej grupy o 5% w stosunku do badań prowadzonych w 2021 rok. Zmniejszył się natomiast odsetek osób wskazujących na niską świadomość społeczną jako barierę utrudniającą z dotarciem z pomocą do osób doznających przemocy domowej. Uważało tak w 2023 roku 24% badanych, podczas gdy w 2021 roku odsetek ten wyniósł 31%. Respondenci wskazywali również na niewystarczający dostęp do specjalistów m.in. psychologów, psychiatrów oraz terapeutów. Ponadto zwracano również uwagę na niewystarczający dostęp do usług m.in. terapii odwykowej dla osób uzależnionych i osób współuzależnionych; terapii małżeńskiej oraz mediacji rodzinnych.

W trakcie prowadzonych badań zapytano jakie formy pomocy udzielane były osobie doznającej przemocy domowej. Najczęściej, bo w 30% przypadków wskazywano na przekazanie informacji, gdzie i z jakiej pomocy może skorzystać. W tym przypadku zanotowano spadek o 7% w stosunku do wielkości obserwowanych w trakcie badania prowadzonego w 2021 roku. W dalszej kolejności wymieniano poinformowanie: Policji, Sądu, szkoły, OIK, Prokuratury. Na takie formy wskazywało 8-16% badanych.

Badania prowadzone w 2023 roku pokazały, że w okresie od 2021 do 2023 roku większość respondentów uczestniczyło statystycznie w 3 szkoleniach poświęconych zjawisku przemocy domowej. Dla porównania w poprzednim badaniu, które obejmowało okres od 2013 do 2020 roku większość z badanych uczestniczyła średnio w 4 szkoleniach. Zapytano również osoby profesjonalnie zajmujące się niesieniem pomocy doznającym przemocy domowej jak oceniają swoją wiedzę w tym zakresie? Ze zgromadzonego materiału wynika, że 1/3 w 2023 roku oceniała swoją wiedzę w stopniu przeciętnym. Wysoko oceniło ją 20% badanych, a co 20 osoba uważała, że posiada wiedzę w stopniu bardzo wysokim. Porównując te wielkości do odnotowanych w trakcie badania prowadzonego w 2021 roku należy uznać, że zwiększył się odsetek osób przeciętnie oceniających swoją wiedzę na temat wspierania osób doświadczających przemocy domowej, bowiem wyniósł on wówczas 22%, a obecnie 33%. Jednocześnie zwiększyła się liczba osób, które wysoko oceniają swoją wiedzę, w 2021 roku ich odsetek wyniósł tylko 14%. Wzrosła natomiast o 1% liczba osób, które w 2023 roku bardzo wysoko oceniały swoją wiedzę zakresie funkcjonowania systemu wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej.

Wśród osób biorących udział w badaniu 43% wskazywało, że pracuje z osobami stosującymi przemoc domową. Najczęstszymi formami pracy ze sprawcami przemocy, wymienianymi przez respondentów były:

- wsparcie oraz motywacja,
- terapia psychologiczna,
- psychoedukacja,
- praca korekcyjno-edukacyjna,
- poradnictwo,

- informowanie sprawcy o konsekwencjach oraz monitorowanie zjawiska.

5.1.3. Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Problem alkoholizmu w powiecie bocheńskim należy do grupy najistotniejszych zagadnień, w których w ciągu najbliższych lat służby pomocy społecznej będą musiały angażować swoje zasoby. Jak wskazano we wcześniejszej części dokumentu, zjawisko to było przyczyną trudnej sytuacji życiowej średnio rocznie w 129 rodzinach z terenu powiatu bocheńskiego. Najczęściej z taką sytuacją mieliśmy do czynienia w latach 2018 - 2022 na terenach gmin: m. Bochnia, Rzezawa oraz Lipnica Murowana. Natomiast biorąc pod uwagę liczbę osób w rodzinach grupę tę należy poszerzyć o gminę Trzciana.

Ponadto należy zwrócić uwagę, że na terenach większości gmin zauważalny jest trend spadkowy w zakresie liczby rodzin oraz osób w rodzinach, które doświadczają trudnych sytuacji życiowych z powodu alkoholizmu. Spośród wszystkich gmin powiatu bocheńskiego 69% rodzin, które doświadczały problemów związanych z alkoholizmem w 2022 roku zogniskowane było w gminach: m. Bochnia, Rzezawa oraz Lipnica Murowana.

Patrząc na problem alkoholizmu przez pryzmat działań Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych charakterystycznym jest, że w latach 2018 - 2022, średnio 46% wniosków jakie wpłynęły do GKRPA, przesłanych zostało do sądu celem zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 8 – Wnioski GKRPA z terenu powiatu bocheńskiego w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	Rok				
	2018	2019	2020	2021	2022
	liczba wniosków				
Wnioski do GKRPA o skierowanie na leczenie odwykowe	147	186	165	161	157
m. Bochnia	46	55	51	48	42
gm. Bochnia	28	38	27	32	22
Rzezawa	20	20	27	20	30
Nowy Wiśnicz	17	20	15	10	15
Łapanów	5	10	26	24	12
Lipnica Murowana	10	15	6	10	6
Trzciana	7	9	5	7	11
Żegocina	7	11	5	5	9
Drwinia	7	8	3	5	10
Wnioski GKRPA przesłane do sądu o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	69	63	69	64	51
gm. Bochnia	21	19	37	15	18
Nowy Wiśnicz	7	9	6	11	6
Rzezawa	4	4	6	11	10
Lipnica Murowana	14	5	6	5	-

Wyszczególnienie	Rok				
	2018	2019	2020	2021	2022
	liczba wniosków				
Trzciana	3	8	4	7	5
m. Bochnia	10	10	4	2	-
Drwinia	4	5	1	3	6
Łapanów	3	1	1	7	4
Żegocina	3	2	4	3	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GKRPA

Pomimo, iż z danych zaprezentowanych powyżej wynika, że zarysowuje się lekka tendencja spadkowa w zakresie występowania problemu alkoholizmu na terenie powiatu bocheńskiego, to skala jego jest wciąż znacząca. Biorąc to pod uwagę należy stwierdzić, że na obszarze całego powiatu problem alkoholizmu należy do grupy zjawisk, które w ciągu najbliższych lat powinny zostać objęte szczególnie intensywnymi działaniami ze strony służb pomocy społecznej i ochrony zdrowia. Na terenie powiatu bocheńskiego funkcjonuje Poradnia Terapii Uzależnień i Współuzależnienia przy ul. Storynka 10 w Bochni, z którą współpracują ośrodki pomocy społecznej i GKRPA. Natomiast Ośrodek Interwencji Kryzysowej podejmuje współpracę z Poradnią Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia w Brzesku, działającą w strukturach Samodzielnego Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Brzesku.

W trakcie prowadzonej diagnozy zostało przeprowadzone badanie zjawiska przemocy domowej w powiązaniu z występowaniem uzależnień. Z danych jakimi dysponują GKRPA wynika, że średnio każdego roku 47 osób uzależnionych stosowało przemoc domową. Oznacza to, że co trzecia osoba, w sprawie której skierowano wniosek do GKRPA o podjęcie leczenia odwykowego stosowała przemoc domową w latach 2018-2022. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 9 – Liczba osób uzależnionych, które stosowały przemoc domową na terenie gminy powiatu bocheńskiego w latach 2018-2022

Gmina	Rok				
	2018	2019	2020	2021	2022
	liczba osób				
m. Bochnia	58	bd	bd	bd	bd
Lipnica Murowana	9	14	12	10	4
Rzezawa	9	10	10	7	9
Nowy Wiśnicz	7	6	8	4	1
gm. Bochnia	bd	bd	bd	9	8
Drwinia	2	4	2	2	4
Żegocina	1	5	1	1	2
Trzciana	5	4	1	0	0
Łapanów	bd	bd	bd	4	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GKRPA

5.1.4. Komenda Powiatowa Policji w Bochni

Zjawisko przemocy domowej badane z perspektywy danych będących w dyspozycji Policji wskazuje, że na terenie powiatu bocheńskiego dostrzegalna jest tendencja spadkowa w zakresie liczby interwencji związanych z przemocą domową, które zakończyły się założeniem Niebieskiej Karty. W badanym okresie na terenie powiatu zostało założonych łącznie 777 Niebieskich Kart. Średnio każdego roku, na przestrzeni lat 2018-2022, zakładano 155 nowych kart. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 10 - Liczba przeprowadzonych interwencji w związku z przemocą domową, które zostały objęte procedurą "Niebieskiej Karty" dla obszaru powiatu bocheńskiego w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	Rok				
	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba założonych "Niebieskich Kart"	213	199	162	117	86

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Bochni

Analizując strukturę grupy osób doświadczających przemocy, według statystyk Policji, najczęściej dotyka ona kobiet. W okresie pomiędzy 2018 a 2022 rokiem przeciętnie 64% osób doznających przemocy domowej stanowiły właśnie kobiety. W przypadku grupy mężczyzn odsetek ten wyniósł 21%. Pozostałą grupę doświadczających przemocy stanowiły osoby małoletnie, dzieci i nieletni. Szczegółowe dane zostały zaprezentowane poniżej.

Tabela nr 11 - Liczba osób doznających przemocy domowej w podziale na płeć dorosłych, małoletni oraz dzieci i nieletni dla obszaru powiatu bocheńskiego w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	2018	2019	Rok		
			2020	2021	2022
kobiety	220	212	126	111	78
mężczyźni	76	77	51	29	22
małoletni	88	84	26	bd	bd
dzieci i nieletni	bd	bd	bd	18	6

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Bochni

Naturalną konsekwencją powyżej zaprezentowanego rozkładu danych jest fakt, że głównie stosującymi przemoc domową na terenie powiatu bocheńskiego byli mężczyźni. W badanym okresie występowali oni w tym charakterze w 91% przypadków, które zostały zanotowane przez Komendę Powiatowa Policji w Bochni. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 12 - Liczba osób stosujących przemoc domową dla obszaru powiatu bocheńskiego w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	2018	2019	Rok 2020 liczba	2021	2022
mężczyźni	114	186	149	100	80
kobiety	8	15	15	19	6
dzieci i nieletni	0	0	0	0	1

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Bochni

Analizując zjawisko przemocy na terenie powiatu bocheńskiego, według statystyk Policji, najczęściej w badanym okresie stosowana była przemoc psychiczna i fizyczna. Należy również zauważyć, że inne rodzaje przemocy stanowią niemały odsetek. Jednak zauważalna jest w głównej grupie przestępstw tendencja spadkowa. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 13 - Rodzaje przemocy domowej dla obszaru powiatu bocheńskiego w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	2018	2019	Rok 2020 liczba	2021	2022
psychiczna	206	196	155	114	79
fizyczna	148	137	111	80	64
ekonomiczna	1	4	21	19	14
seksualna	2	1	6	7	9
innego rodzaju przemoc	99	82	49	39	34

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Bochni

5.1.5. Prokuratura Rejonowa w Bochni

Diagnostując zjawisko przemocy na terenie powiatu bocheńskiego przez pryzmat danych udostępnionych przez Prokuraturę Rejonową w Bochni należy stwierdzić, że na przestrzeni badanego okresu tj. od 2019 do 2022 średnio każdego roku prowadzonych było 147 postępowań przygotowawczych o czyn z art. 207 § 1 kk, czyli znęcanie fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy. Przeciętnie prawie co trzecie postępowanie kończyło się skierowaniem aktu oskarżenia do sądu. Należy przy tym zaznaczyć, że na podstawie art. 335 kpk, część postępowań kończyło się skierowanie do sądu wniosku o wydanie wyroku skazującego i orzeczenia kary uzgodnionej z oskarżonym. Natomiast prawie co piąte postępowanie kończyło się postanowieniem o umorzeniu.

Analizując liczbę postępowań przygotowawczych o czyn z art. 207 § 1a kk, czyli znęcanie fizycznie lub psychicznie nad osobą nieporadną ze względu na jej wiek, stan psychiczny lub fizyczny należy stwierdzić, że średnio każdego roku prowadzonych było około 30 takich postępowań. Z czego 4 na 10 kończyło się skierowaniem aktu oskarżenia do sądu w tym również z uwzględnieniem art. 335 kpk. Natomiast na przestrzeni badanego okresu przeszło 30% postępowań przygotowawczych kończyło się umorzeniem. Szczegółowe dane zostały zaprezentowane w poniższej tabeli.

Tabela nr 14 - Liczba postępowań przygotowawczych o czyn z art. 207 §1 oraz art. 207 §1a kk dla obszaru powiatu bocheńskiego w latach 2019-2022

Wyszczególnienie	Rok			
	2019	2020	2021	2022
Postępowania przygotowawcze o czyn z art. 207 §1 kk				
Liczba postępowań przygotowawczych ogółem	176	168	138	107
Liczba postępowań przygotowawczych zakończonych	185	160	154	102
w tym:				
aktem oskarżenia, aktem oskarżenia wraz z wnioskiem w trybie art. 335 § 2 kpk i wnioskiem o skazanie w trybie art. 335 § 1 kpk	54	40	48	31
postanowieniem o umorzeniu	46	30	39	16
Postępowania przygotowawcze o czyn z art. 207 §1a kk				
Liczba postępowań przygotowawczych ogółem	23	39	23	34
Liczba postępowań przygotowawczych zakończonych	26	34	29	35
w tym:				
aktem oskarżenia, aktem oskarżenia wraz z wnioskiem w trybie art. 335 § 2 kpk i wnioskiem o skazanie w trybie art. 335 § 1 kpk	11	15	14	9
postanowieniem o umorzeniu	11	8	10	9

Źródło: Prokuratura Rejonowa w Bochni

5.1.6. Zespoły Interdyscyplinarne działające na terenie powiatu bocheńskiego

Na terenie powiatu bocheńskiego w ramach poszczególnych gmin zostały powołane zespoły interdyscyplinarne. Głównym ich zadaniem jest przeciwdziałanie przemocy domowej, które jest realizowane w ramach procedury "Niebieskie Karty". Podstawowymi działaniami jakie realizują zespoły są:

- diagnozowanie i monitorowanie problemu przemocy domowej;
- czynności podejmowane i realizowane w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej wobec osób doznających przemocy i osób stosujących przemoc;

- inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom na terenie gminy;
- opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
- monitorowanie procedury "Niebieskie Karty";
- kierowanie osób stosujących przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;
- składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomień o popełnieniu wykroczenia przez osobę stosującą przemoc domową.

W okresie od 2018 do 2022 roku, na terenie powiatu, zespoły interdyscyplinarne odbyły łącznie 164 posiedzenia. Najczęściej, bo w 96% przypadków, spotkania miały miejsce regularnie w kwartalnych odstępach czasu. Pozostałe organizowane były w zależności od zaistniałych potrzeb. Średnio każdego roku powoływanych było 120 grup diagnostyczno-pomocowych działających w ramach zespołów interdyscyplinarnych. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 15 - Liczba powołanych grup diagnostyczno-pomocowych w ramach Zespołów Interdyscyplinarnych dla obszaru powiatu bocheńskiego w latach 2018-2022

Gmina	Rok					Ogółem
	2018	2019	2020	2021	2022	
	liczba grup					
gm. Bochnia	40	35	33	19	21	148
Rzezawa	27	33	24	17	15	116
m. Bochnia	14	14	14	14	14	70
Nowy Wiśnicz	15	18	14	10	9	66
Lipnica Murowana	14	14	11	12	8	59
Łapanów	12	9	12	17	8	58
Drwinia	12	17	5	4	7	45
Trzciana	7	4	1	6	6	24
Żegocina	2	4	2	1	3	12
Ogółem	143	148	116	100	91	598

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

W okresie od 2018 do 2022 roku na terenie powiatu bocheńskiego do wszystkich zespołów interdyscyplinarnych łącznie wpłynęło 708 Niebieskich Kart. Natomiast objętych

procedurą Niebieskie Karty przez zespoły interdyscyplinarne, w tym samym okresie, było łącznie 1306 rodzin z terenu powiatu. Największą liczbę Niebieskich Kart w badanym okresie zanotowano na terenach gmin: m. Bochnia, gm. Bochnia, Rzezawa oraz Nowy Wiśnicz. Szczegółowe dane zostały zaprezentowane w poniższej tabeli.

Tabela nr 16 - Liczba Niebieskich Kart i rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty przez zespoły interdyscyplinarne dla obszaru powiatu bocheńskiego w latach 2018-2022

Gmina	Rok					Ogółem
	2018	2019	2020	2021	2022	
Liczba NK, które wpłynęły do Zespołu Interdyscyplinarnego	199	179	179	80	71	708
m. Bochnia	82	56	75			213
gm. Bochnia	40	35	33	19	21	148
Rzezawa	19	20	24	17	14	94
Nowy Wiśnicz	15	18	14	10	9	66
Łapanów	12	11	16	17	8	64
Lipnica Murowana	11	12	5	12	9	49
Drwinia	12	17	5	4	7	45
Żegocina	2	5	6	1	3	17
Trzciana	6	5	1			12
Liczba rodzin objętych procedurą NK	345	304	254	218	185	1306
m. Bochnia	146	109	88	76	64	483
gm. Bochnia	81	70	64	42	43	300
Rzezawa	37	40	36	23	15	151
Nowy Wiśnicz	27	32	31	18	17	125
Lipnica Murowana	16	17	14	17	16	80
Łapanów	12	9	12	28	14	75
Drwinia	18	18	5	6	9	56
Trzciana	6	5	1	6	3	21
Żegocina	2	4	3	2	4	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

5.1.7. Ochrona zdrowia

W ramach prowadzonej diagnozy zjawiska przemocy domowej na terenie powiatu bocheńskiego zbadano w jakim stopniu, z tym problemem, spotykają się instytucje działające w obszarze ochrony zdrowia. W badaniu prowadzonym w 2021 roku wzięły udział następujące podmioty:

1. Gminny Ośrodek Zdrowia w Łapczycy Filia w Cikowicach
2. Gminny Ośrodek Zdrowia w Łapczycy Filia w Pogwizdowie

3. Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Żegocinie
4. Ośrodek Zdrowia w Łapczycy Filia w Bogucicach
5. Ośrodek Zdrowia w Łapczycy Filia w Proszówkach
6. Ośrodek Zdrowia w Łapczycy Filia w Siedlcu
7. Samodzielny Publiczny Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bochni
8. Samodzielny Publiczny Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lipnicy Murowanej - filia Rajbrot
9. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bochni
10. Szpital Powiatowy im. bł. Marty Wieckiej w Bochni
11. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Drwinie z filią w Świniarach

Badanie obejmowało okres od 2017 do 2020 roku. W jego trakcie sprawdzono jakiego rodzaju działania podejmują podmioty funkcjonujące w obszarze ochrony zdrowia oraz jakiego rodzaju formy przemocy domowej są przez nich identyfikowane. W wyniku prowadzonych badań ustalono, że żaden z podmiotów nie posiada ewidencji podejmowanych działań w związku ze stwierdzeniem przemocy domowej. Jednocześnie podmioty te nie były w stanie wskazać form stosowanej przemocy domowej jakich doświadczają ich pacjenci.

Podobne badanie, obejmujące okres od 2021 do 2022 roku zostało przeprowadzone w 2023 roku. Uczestniczyły w nim następujące podmioty, działające w obszarze ochrony zdrowia:

1. Gabinet Lekarza Rodzinnego BOR MED w Łapanowie
2. Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Żegocinie
3. NZOZ ARSMEDICA Sp. z o.o. w Trzcianie
4. NZOZ Centrum Medycyny Rodzinnej s.c. w Trzcianie
5. Ośrodek Zdrowia w Bogucicach
6. Ośrodek Zdrowia w Cikowice SPGZOZ w Bochni
7. Samodzielny Publiczny Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Pogwizdowie
8. Samodzielny Publiczny Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Rzeszawie
9. Samodzielny Publiczny Miejski Zakład Opieki Zdrowotnej w Bochni
10. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bochni - Szpital Powiatowy im. bł. Marty Wieckiej

Z materiału zgromadzonego w trakcie ostatnich badań wynika, że Samodzielny Publiczny Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Pogwizdowie zidentyfikował w 2021 roku jeden przypadek stosowania przemocy fizycznej. Natomiast jeżeli chodzi o działania podejmowane w takich przypadkach przez podmioty działające w obszarze ochrony zdrowia najczęściej wykorzystywane było powiadomienie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej (5 zgłoszeń) lub Sądu (4 zgłoszenia). Inicjatywy w tym zakresie wykazywane były przez dwa podmioty działające na terenie powiatu bocheńskiego tj. Samodzielny Publiczny Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Pogwizdowie oraz Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bochni - Szpital Powiatowy im. bł. Marty Wieckiej. W przypadku tego drugiego podmiotu, pomimo jego aktywnego udziału w zgłoszeniach przypadków przemocy domowej, prowadzący badanie nie otrzymali informacji o formach przemocy, która była przyczyną jej zgłoszenia.

5.1.8. Wnioski z diagnozy zjawiska przemocy domowej na terenie powiatu bocheńskiego

1. W badanym okresie oprócz poradnictwa psychologicznego i prawnego zostało prowadzone m.in. poradnictwo socjalne, co poszerzyło grono osób i rodzin otrzymujących pomoc w sytuacjach towarzyszących stosowaniu przemocy domowej. W okresie od 2018 do 2022 roku z tej formy wsparcia skorzystało łącznie 20 osób. Niestety nie odnotowano, w tym czasie, przypadków niesienia pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej w postaci poradnictwa rodzinnego.
2. Gminami, w których OPS podejmowały działania z uwagi na przemoc domową, najczęściej były: m. Bochnia, Trzciana oraz Lipnica Murowana. W skali całego powiatu liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z uwagi na zjawisko przemocy domowej w latach 2018-2022 systematycznie malała. Pomimo tego, z uwagi na częstotliwość występowania, należy uznać, że problem ten na terenie powiatu bocheńskiego jest istotny i wymaga podejmowania działań profilaktycznych, niosących specjalistyczną pomoc, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową.
3. Najczęstszą formą podejmowanych działań w związku ze stosowaniem przemocy domowej było: poradnictwo (1629 porady), pomoc psychologiczna (472 porady), kontakt ze szkołą (324 przypadki), zgłoszenie do Prokuratury (211 zgłoszeń), pomoc prawna (194 porady), powiadomienie GKRPA (189 przypadków), powiadomienie Policji (118 zgłoszeń) oraz powiadomienie Sądu (90 zawiadomień). Stanowią one dominujące formy podejmowanych działań w sytuacji stwierdzenia występowania zjawiska przemocy domowej.
4. Bardzo wyraźnie zmniejszył się odsetek osób, które nie potrafiły określić skali występowania zjawiska przemocy domowej na terenie obszaru, na którym pracują. Wyniósł on bowiem 2023 roku 12%, w porównaniu do 25% zanotowanych w 2021 roku. Badania potwierdzają również, że co trzeci z respondentów oceniał własną wiedzę na temat sposobów wspierania osób doznających przemocy w stopniu przeciętnym. Może to sugerować konieczność kontynuowania działań edukacyjnych, kierowanych m.in. do: pracowników socjalnych, asystentów rodziny, kuratorów zawodowych, pedagogów i nauczycieli, które podniosą ich kompetencje w zakresie rozpoznawania symptomów występowania zjawiska przemocy domowej oraz doboru odpowiednich środków zaradczych.
5. Podmioty działające na terenie powiatu bocheńskiego w obszarze ochrony zdrowia w większości nie prowadzą ewidencji podejmowanych działań w związku ze stwierdzeniem zjawiska przemocy domowej. Jednocześnie nie są w stanie wskazać form stosowanej przemocy domowej jakiej doświadczają ich pacjenci. Utrudnione jest więc ustalenie przez nie, czy podejmują i jakie stosują formy przeciwdziałania przemocy domowej. Koniecznym jest nawiązanie szerszej współpracy sieci instytucji przeciwdziałających powstawaniu tego zjawiska w sposób włączający obszar ochrony zdrowia na terenie powiatu bocheńskiego.

6. Analiza SWOT

Uwzględniając przeprowadzoną diagnozę działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w powiecie bocheńskim, została wykonana analiza SWOT. Zadaniem tego narzędzia jest wykazanie mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń, w tym przypadku w odniesieniu do zasobów powiatu.

Nazwa przyjętej metody pochodzi od słów:

strengths – mocne strony

weaknesses - słabe strony

opportunities – szanse

threats – zagrożenia.

Mocne strony stanowią czynniki w postaci zasobów ludzkich, rzeczowych i potencjału drzemącego wewnątrz badanego środowiska, na których ukształtowanie organizacja posiada bezpośredni wpływ. Przeciwieństwem są natomiast słabe strony, które również ukształtowane są wewnątrz organizacji, jednak ich występowanie przekłada się na osłabienie pozycji danej organizacji w stosunku do otoczenia.

Szans należy upatrywać poza badanym środowiskiem, w jego otoczeniu. Stanowią je wszystkie czynniki zewnętrzne, które bez udziału organizacji wzmacniają jej pozycję. Zagrożenia, również znajdują się poza organizacją lub badanym środowiskiem, bez możliwości wpływania na nie, stanowią czynniki osłabiające pozycję organizacji w stosunku do otoczenia.

Bazując na wnioskach płynących z diagnozy, wykorzystując powyżej opisaną metodę, został przebadany system wsparcia dla osób i rodzin, w których występuje przemoc domowa, funkcjonujący na terenie powiatu bocheńskiego. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 17 – Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Dobra współpraca pomiędzy instytucjami w ujęciu interdyscyplinarnym • Wysoko wykwalifikowana kadra specjalistów nastawiona na rozwój • Aktywna działalność Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych • Sprawna działalność Zespołów Interdyscyplinarnych • Działający całodobowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej oraz mieszkania hostelowe • Funkcjonujące programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących prze- 	<ul style="list-style-type: none"> • Nieprawidłowe wykorzystanie środków „alkoholowych” (mało efektywne działania) • Długi czas oczekiwania na leczenie odwykowe • Zbyt mała ilość szkoleń dotyczących zjawiska przemocy domowej dla przedstawicieli Policji i organów wymiaru sprawiedliwości • Zbyt mała liczba szkoleń dla służby zdrowia • Słaba motywacja osoby doświadczającej przemocy domowej do współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym / Grupą Diagnostyczno-Pomocową

<p>moc oraz inne interwencyjno-terapeutyczne</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie programów profilaktycznych • Cykliczne zajęcia psycho-edukacyjne dla osób doświadczających przemocy domowej realizowane w OIK • Funkcjonująca w OIK grupa wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej • Możliwość bezpłatnego skorzystania ze wsparcia prawnego, specjalistycznego • Możliwość wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” bez zgody osoby dotkniętej przemocą • Dostęp do bezpłatnej pomocy psychologicznej i innej • Wdrożenie systemu wsparcia – superwizji dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego/Grupy Roboczej; możliwość dzielenia się doświadczeniem 	<ul style="list-style-type: none"> • Słabo rozwinięty system pomocy psychiatrycznej dla dzieci oraz dorosłych • Funkcjonowanie stereotypów dotyczących przemocy w lokalnych środowiskach • Niska motywacja i aktywność osób stosujących przemoc do współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym • Niejednokrotnie duża odległość od specjalistów, w szczególności dotycząca osób nieposiadających własnego środka transportu • Duże obciążenie głównie pracowników socjalnych zakresem działań – poza obszarem przemocy domowej • Brak wystarczającej wiedzy o powiatowych zasobach, działających w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej • Niechęć rodzin do podejmowania współpracy z asystentami rodziny • Niewystarczająca współpraca z Sądem • Brak pokoi zapewniających bezpieczne, intymne warunki do rozmowy z osobą doznającą przemocy domowej
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie dostępności wsparcia specjalistycznego • Możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych • Wzrost świadomości społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy • Rozwój sieci szkoleniowej dla osób działających w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej • Usprawnienie współpracy pomiędzy organami działającymi w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej • Zintensyfikowanie współpracy specjalistów pracujących w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej • Bardziej stanowcze orzecznictwo Sądowe 	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost liczby rodzin, w których występują uzależnienia • Wzrost ryzyka niedostosowania społecznego dzieci z rodzin dotkniętych przemocą domową • Brak wystarczających narzędzi do pracy ze sprawcami przemocy • Ukrywanie zjawiska przemocy domowej • Niechęć osób z najbliższego środowiska do reagowania z obawy przed zemstą • Brak gotowości do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc • Opór osób doświadczających przemocy przed przyjęciem pomocy; szybkie wycofywanie się i bezpodstawną wiarą, że sprawca się zmieni i będzie dobrze • Powolne tempo zmian prawnych w zakresie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej (ustawa z 2005 r. została nowelizowana dopiero w 2020 r. w zakresie m.in. uprawnień dla Policji)

Źródło: opracowanie własne

7. Cele, kierunki działań i wskaźniki ich realizacji

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Bocheńskim na lata 2024 – 2029 w swojej treści wskazuje cele strategiczne i operacyjne. Stanowią one podstawę do wyznaczania koniecznych działań, które podejmowane będą w nadchodzących latach. Zapewniając efektywność projektowanych działań przyjmuje się katalog mierników powiązanych z poszczególnymi działaniami, których celem jest okresowa ocena ich skuteczności.

7.1. Cele strategiczne, operacyjne, działania i mierniki

W ramach prac nad Powiatowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Bocheńskim na lata 2024 - 2029 została wykonana diagnoza zjawiska przemocy i podejmowanych działań. Ponadto przeprowadzona została analiza SWOT, która wskazuje mocne i słabe strony, jak również szanse i zagrożenia identyfikowane w niniejszym obszarze. Na bazie wniosków płynących z analiz zaprezentowanych we wcześniejszej części dokumentu przyjęto następujące cele strategiczne:

1. Ograniczenie zjawiska przemocy domowej i rozwój profilaktyki uzależnień;
2. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa w lokalnym środowisku, zagrożonym występowaniem przemocy domowej.

Przypisano do nich grupę celów operacyjnych, które dodatkowo zostały opisane powiązanymi z nimi działaniami. Ponadto każde z działań posiada wyznaczone mierniki ich realizacji. Szczegółową prezentację tych elementów zawiera poniższa tabela, w której wskazano również podmioty angażujące się w realizację tychże działań.

Tabela nr 18 – Cele, zadania, mierniki oraz podmioty realizujące Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Bocheńskim na lata 2024 - 2029

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania	Mierniki	Podmioty realizujące
PPP.1. Ograniczenie zjawiska przemocy domowej i rozwój profilaktyki uzależnień	PPP.1.1. Wspieranie i rozwijanie działań na rzecz rodzin i osób znajdujących się w sytuacji kryzysowej, w tym doświadczających przemocy domowej oraz dotkniętych różnymi uzależnieniami	PPP.1.1.1. Organizacja zajęć psycho-edukacyjnych dla osób doznających przemocy domowej oraz grup wsparcia	PPP.1.1.1.1. Liczba spotkań grupy wsparcia i zajęć psycho-edukacyjnych	OIK, OPS
			PPP.1.1.1.2. Liczba osób biorących udział w spotkaniach grup wsparcia i zajęciach psycho-edukacyjnych	OIK, OPS
		PPP.1.1.2. Realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy domowej	PPP.1.1.2.1. Liczba osób skierowanych do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym	OPS, Policja, Sąd Rejonowy (kuratorzy)
			PPP.1.1.2.2. Liczba osób biorących udział w programie korekcyjno-edukacyjnym	OIK
		PPP.1.1.3. Zawiadamianie odpowiednich organów wymiaru sprawiedliwości o przypadkach podejrzenia przemocy domowej	PPP.1.1.3.1. Liczba wystanych zawiadomień	OPS, OIK, PCPR
PPP.1.1.4. Monitorowanie sytuacji w rodzinach, w których dochodzi do przemocy domowej	PPP.1.1.4.1. Liczba wizyt w środowisku zagrożonym przemocą domową	OPS, Policja		

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania	Mierniki	Podmioty realizujące
		PPP.1.1.5. Kierowanie osób stosujących przemoc domową z problemem uzależnienia do GKRPA	PPP.1.1.5.1. Liczba osób skierowanych do GKRPA	OPS, Policja
		PPP.1.1.6. Zapewnienie osobom doznającym przemoc miejsc hostelowych	PPP.1.1.6.1. Liczba osób korzystających z hostelu	OIK
		PPP.1.1.7. Organizowanie pomocy psychologicznej w lokalnych punktach konsultacyjnych (z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej)	PPP.1.1.7.1. Liczba osób korzystających z pomocy punktu	OPS, Poradnia Terapii Uzależnień i Współuzależnienia, Ośrodek pomocy psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci
		PPP.1.1.8. Monitoring rodzin z problemem przemocy przez kuratorów sądowych	PPP.1.1.8.1. Liczba osób objętych monitoringiem	Sąd Rejonowy
			PPP.1.1.8.2. Liczba osób objętych wzmożonym monitoringiem	Sąd Rejonowy
		PPP.1.1.9. Działania mające na celu odizolowanie sprawcy przemocy domowej od osoby doświadczającej przemocy domowej	PPP.1.1.9.1. Liczba wydanych zakazów zbliżenia się sprawców do osób, wobec których stosowali przemoc domową	Sąd Rejonowy, Prokuratura Rejonowa
			PPP.1.1.9.2. Liczba interwencji domowych, po których sprawca przemocy domowej został zatrzymany	Policja

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania	Mierniki	Podmioty realizujące
	PPP.1.2. Rozwój działań skierowanych do lokalnego środowiska mających na celu podniesienie poziomu świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy domowej	PPP.1.2.1. Propagowanie w lokalnym środowisku wiedzy na temat placówek świadczących pomoc osobom doświadczającym i stosującym przemoc domową	PPP.1.1.9.3. Liczba wydanych nakazów opuszczenia lokalu mieszkalnego przez sprawcę przemocy domowej	Policja, Prokuratura Rejonowa
			PPP.1.2.1.2. Liczba informacji na tablicach ogłoszeń	OPS, OIK
			PPP.1.2.1.3. Liczba artykułów zamieszczonych na stronach internetowych	OPS, OIK
			PPP.1.2.1.4. Liczba programów w lokalnej TV	OPS, OIK
			PPP.1.2.1.5. Liczba kampanii społecznych	OPS, OIK
			PPP.1.2.1.6. Liczba rozpowszechnionych broszur informacyjnych [egz.]	OPS, OIK
			PPP.1.2.1.1. Liczba artykułów w lokalnej prasie	OPS, OIK
	PPP.1.3. Podniesienie jakości świadczonej pomocy na rzecz osób doznających przemocy domowej	PPP.1.3.1. Organizowanie teoretycznych i praktycznych szkoleń dla specjalistów z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym superwizji	PPP.1.3.1.1. Liczba szkoleń	OIK
			PPP.1.3.1.2. Liczba uczestników szkoleń	OIK
			PPP.1.3.1.3. Liczba godzin superwizji	OIK
			PPP.1.3.1.4. Liczba osób uczestniczących w superwizji	OIK
			PPP.1.3.1.5. Liczba osób uczestniczących w szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej	OPS, PCPR, Sąd Rejonowy

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania	Mierniki	Podmioty realizujące
		PPP.1.3.2. Poprawa infrastruktury lokalowej placówek działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej	PPP.1.3.2.1. Liczba zaadaptowanych pomieszczeń mieszkalnych dla rodzin doświadczających przemocy, zwłaszcza rodzin z dziećmi przeznaczonych na najem długoterminowy po opuszczeniu hostelu dla ofiar przemocy	Gminy
PPP.2. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa w lokalnym środowisku, zagrożonym występowaniem przemocy domowej	PPP.2.1. Rozwój działań skierowanych do lokalnej społeczności celem ograniczenia zjawiska przemocy domowej	PPP.2.1.1. Systematyczne wykonywanie wizyt przez dzielnicowych i pracowników socjalnych w rodzinach objętych procedurą NK i rodzinach zagrożonych występowaniem przemocy domowej	PPP.2.1.1.1. Liczba wykonanych wizyt w rodzinach objętych procedurą NK i rodzinach zagrożonych występowaniem przemocy domowej	Policja, OPS
			PPP.2.1.1.2. Liczba rodzin objętych procedurą NK i rodzin zagrożonych występowaniem przemocy domowej, w których podejmowane były regularne wizyty	Policja, OPS

Źródło: opracowanie własne

Wykaz użytych skrótów:

- OIK - Ośrodek Interwencji Kryzysowej
- OPS - Ośrodek Pomocy Społecznej
- PCPR - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

7.2. Wartości bazowe i referencyjne mierników

Mierniki przyjęte w Programie, będą w kolejnych latach jego obowiązywania, służyły ocenie skuteczności podejmowanych działań. Dla zapewnienia efektywności wdrażanych rozwiązań opracowana została tabela wartości bazowych i referencyjnych dla wszystkich mierników. Wartości bazowe zostały wyznaczone na podstawie ich odczytów za okres 2022 roku. Wprowadzona została również wartość referencyjna, która określa kierunek zmian lub wartość graniczną ich odczytów. Wartości referencyjne wyrażane są odrębnie dla każdego

miernika i przyjmują następującą postać: rosnący, malejący, maksimum lub minimum. Należy je odczytywać jako wartości pożądane w trakcie realizacji procesów będących pochodnymi celów i działań przyjętych w Programie. Szczegółowe wartości bazowe i referencyjne mierników zostały zamieszczone w poniższej tabeli.

Tabela nr 19 - Wartości bazowe i referencyjne mierników

Działania	Mierniki	Wartość bazowa	Wartość referencyjna	Okres dla wartości bazowej
PPP.1.1.1. Organizacja zajęć psycho-edukacyjnych dla osób doznających przemocy domowej oraz grup wsparcia	PPP.1.1.1.1. Liczba spotkań grupy wsparcia i zajęć psycho-edukacyjnych	2	minimum	każdego roku
	PPP.1.1.1.2. Liczba osób biorących udział w spotkaniach grup wsparcia i zajęciach psycho-edukacyjnych	15	minimum	każdego roku
PPP.1.1.2. Realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy domowej	PPP.1.1.2.1. Liczba osób skierowanych do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym	7	minimum	każdego roku
	PPP.1.1.2.2. Liczba osób biorących udział w programie korekcyjno-edukacyjnym	7	minimum	każdego roku
PPP.1.1.3. Zawiadamianie odpowiednich organów wymiaru sprawiedliwości o przypadkach podejrzenia przemocy domowej	PPP.1.1.3.1. Liczba wysłanych zawiadomień	30	minimum	każdego roku
PPP.1.1.4. Monitorowanie sytuacji w rodzinach, w których dochodzi do przemocy domowej	PPP.1.1.4.1. Liczba wizyt w środowisku zagrożonym przemocą domową	200	minimum	każdego roku
PPP.1.1.5. Kierowanie osób stosujących przemoc domową z problemem uzależnienia do GKRPA	PPP.1.1.5.1. Liczba osób skierowanych do GKRPA	30	minimum	każdego roku
PPP.1.1.6. Zapewnienie osobom doznającym przemoc miejsc hostelowych	PPP.1.1.6.1. Liczba osób korzystających z hostelu	4	minimum	każdego roku

Działania	Mierniki	Wartość bazowa	Wartość referencyjna	Okres dla wartości bazowej
PPP.1.1.7. Organizowanie pomocy psychologicznej w lokalnych punktach konsultacyjnych (z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej)	PPP.1.1.7.1. Liczba osób korzystających z pomocy punktu	50	minimum	każdego roku
	PPP.1.1.8.1. Liczba osób objętych monitoringiem	15	minimum	każdego roku
PPP.1.1.8. Monitoring rodzin z problemem przemocy przez kuratorów sądowych	PPP.1.1.8.2. Liczba osób objętych wzmożonym monitoringiem	15	minimum	każdego roku
	PPP.1.1.9.1. Liczba wydanych zakazów zbliżania się sprawców do osób, wobec których stosowali przemoc domową	30	minimum	każdego roku
PPP.1.1.9. Działania mające na celu odizolowanie sprawcy przemocy domowej od osoby doświadczającej przemocy domowej	PPP.1.1.9.2. Liczba interwencji domowych, po których sprawca przemocy domowej został zatrzymany	20	maksimum	każdego roku
	PPP.1.1.9.3. Liczba wydanych nakazów opuszczenia lokalu mieszkalnego przez sprawcę przemocy domowej	15	minimum	każdego roku
	PPP.1.2.1.1. Liczba artykułów w lokalnej prasie	5	minimum	każdego roku
PPP.1.2.1. Propagowanie w lokalnym środowisku wiedzy na temat placówek świadczących pomoc osobom doświadczającym i stosującym przemoc domową	PPP.1.2.1.2. Liczba informacji na tablicach ogłoszeń	80	minimum	każdego roku
	PPP.1.2.1.3. Liczba artykułów zamieszczonych na stronach internetowych	10	minimum	każdego roku

Działania	Mierniki	Wartość bazowa	Wartość referencyjna	Okres dla wartości bazowej
	PPP.1.2.1.4. Liczba programów w lokalnej TV	1	minimum	każdego roku
	PPP.1.2.1.5. Liczba kampanii społecznych	1	minimum	każdego roku
	PPP.1.2.1.6. Liczba rozpowszechnionych broszur informacyjnych [egz.]	2500	minimum	każdego roku
PPP.1.3.1. Organizowanie teoretycznych i praktycznych szkoleń dla specjalistów z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym superwizji	PPP.1.3.1.1. Liczba szkoleń	1	minimum	każdego roku
	PPP.1.3.1.2. Liczba uczestników szkoleń	10	minimum	każdego roku
	PPP.1.3.1.3. Liczba godzin superwizji	16	minimum	każdego roku
	PPP.1.3.1.4. Liczba osób uczestniczących w superwizji	10	minimum	każdego roku
	PPP.1.3.1.5. Liczba osób uczestniczących w szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej	30	minimum	każdego roku
PPP.1.3.2. Poprawa infrastruktury lokalowej placówek działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej	PPP.1.3.2.1. Liczba zaadaptowanych pomieszczeń mieszkalnych dla rodzin doświadczających przemocy, zwłaszcza rodzin z dziećmi przeznaczonych na najem długoterminowy po opuszczeniu hostelu dla ofiar przemocy	3	minimum	2024-2029

Działania	Mierniki	Wartość bazowa	Wartość referencyjna	Okres dla wartości bazowej
PPP.2.1.1. Systematyczne wykonywanie wizyt przez dzielnicowych i pracowników socjalnych w rodzinach objętych procedurą NK i rodzinach zagrożonych występowaniem przemocy domowej	PPP.2.1.1.1. Liczba wykonanych wizyt w rodzinach objętych procedurą NK i rodzinach zagrożonych występowaniem przemocy domowej	400	minimum	każdego roku
	PPP.2.1.1.2. Liczba rodzin objętych procedurą NK i rodzin zagrożonych występowaniem przemocy domowej, w których podejmowane były regularne wizyty	200	minimum	każdego roku

Źródło: opracowanie własne

8. Zakładane rezultaty Programu

Wśród głównych rezultatów Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Bocheńskim oczekuje się m. in.:

- Utrzymanie na odpowiednim poziomie struktury i procedur ochrony osób doznających przemocy;
- Rozwój specjalistycznego poradnictwa oraz terapii i mediacji;
- Rozbudowę katalogu form wsparcia w postaci: grup wsparcia, terapeutycznych, edukacyjnych, warsztatów dla osób doznających przemocy domowej;
- Podniesienie kompetencji zawodowych profesjonalistów działających na rzecz niesienia pomocy osobom doznającym przemocy oraz pracujących ze sprawcami przemocy;
- Poszerzenie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy domowej i jego zapobiegania.

9. Adresaci Programu

Adresatami Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Bocheńskim są przede wszystkim:

- Osoby doznające przemocy domowej,
- Rodzice i dzieci z rodzin zagrożonych przemocą,
- Sprawcy przemocy domowej,
- Bezpośredni i pośredni świadkowie przemocy domowej,
- Specjaliści pracujący z osobami doznającymi i stosującymi przemoc,
- Przedstawiciele szerokiego grona powiatowych i gminnych instytucji i służb pracujących na rzecz rodzin i dzieci,
- Uczniowie i nauczyciele placówek edukacyjnych na terenie powiatu bocheńskiego,
- Mieszkańcy powiatu bocheńskiego.

10. Źródła finansowania

Realizacja Programu w aspekcie ram finansowych opiera się o następujące źródła finansowe:

1. środki własne powiatu,
2. środki rządowych lub pozarządowych programów celowych,
3. dotacje z budżetu państwa,
4. środki własne gmin,
5. środki pomocowych funduszy Unii Europejskiej.

11. Monitoring i ewaluacja

Zapewnienie realizacji Programu w sposób gwarantujący osiągnięcie zakładanych rezultatów możliwe jest tylko w sytuacji, kiedy na etapie jego realizacji badamy postępy i efekty podejmowanych działań. Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Bocheńskim jest dokumentem o charakterze długo okresowym, z tego też powodu mogą wystąpić na etapie jego realizacji trudności, których nie można było przewidzieć w momencie jego budowania. Nierzadko zdarza się też, że czynniki płynące z otoczenia uległy zmianie, co może powodować zakłócenia w realizacji Programu. Występowanie tzw. czynników ryzyka jest jedną z istotnych przyczyn wpływających na nieosiągnięcie zakładanych celów. Dlatego konstruując Program należy na każdym etapie jego realizacji brać je pod uwagę i odpowiednio reagować na niedopasowania wewnętrzne i zewnętrzne, zakłócające osiągnięcie spodziewanych rezultatów. Program ma charakter otwarty i w każdym czasie – jeśli zajdzie taka potrzeba - może być uzupełniany i zmieniany.

W związku z powyższym, co roku prowadzony będzie monitoring, którego celem jest bieżące badanie czy realizacja Programu przebiega we właściwy sposób oraz czy nie występują zakłócenia zmniejszające szanse osiągnięcia zakładanych rezultatów. Zakres badania monitoringowego obejmuje zespół mierników opisanych w Programie. Uzyskana informacja pozwoli na podjęcie decyzji o konieczności wprowadzenia ewentualnych korekt lub modyfikacji – poszerzenie i uzupełnienie o nowe, dodatkowe cele i działania, o ile przyczynią się one do realizacji założonych celów.

Ponadto w terminie do roku po zakończeniu realizacji Programu, zostanie przeprowadzona przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bochni ewaluacja podsumowująca całość rezultatów osiągniętych w latach 2024-2029. Pozwoli to na ocenę skutków podjętych działań oraz zakresu uzyskanych zmian.

Spis tabel

Tabela nr 1 - Liczba osób i rodzin dotkniętych przemocą domową, którym udzielono wsparcia w ramach oferty OIK w latach 2018 – 2022	14
Tabela nr 2 - Opracowywanie i realizacja przez OIK programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową w latach 2018-2022.....	15
Tabela nr 3 - Liczba rodzin oraz liczba osób w rodzinach, w których powodem trudnej sytuacji życiowej były: alkoholizm, narkomania i przemoc domowa na terenie powiatu bocheńskiego w latach 2018-2022.....	16
Tabela nr 4 – Rodzaje działań podejmowanych przez OPS w sytuacji stwierdzenia przemocy domowej w latach 2018-2022.....	17
Tabela nr 5 – Liczba odbiorów dzieci od rodziców biologicznych w sytuacji stwierdzenia przemocy domowej w latach 2018 i 2022	19
Tabela nr 6 – Najczęściej podejmowane przez OPS inicjatywy w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w latach 2018-2022.....	20
Tabela nr 7 – Udział terapii i porad specjalistycznych dotyczących zjawiska przemocy domowej na terenie powiatu bocheńskiego w latach 2018-2022	21
Tabela nr 8 – Wnioski GKRPA z terenu powiatu bocheńskiego w latach 2018-2022	26
Tabela nr 9 – Liczba osób uzależnionych, które stosowały przemoc domową na terenie gminy powiatu bocheńskiego w latach 2018-2022	27
Tabela nr 10 - Liczba przeprowadzonych interwencji w związku z przemocą domową, które zostały objęte procedurą "Niebieskiej Karty" dla obszaru powiatu bocheńskiego w latach 2018-2022.....	28
Tabela nr 11 - Liczba osób doznających przemocy domowej w podziale na płeć dorosłych, małoletni oraz dzieci i nieletni dla obszaru powiatu bocheńskiego w latach 2018-2022	28
Tabela nr 12 - Liczba osób stosujących przemoc domową dla obszaru powiatu bocheńskiego w latach 2018-2022.....	29
Tabela nr 13 - Rodzaje przemocy domowej dla obszaru powiatu bocheńskiego w latach 2018-2022.....	29
Tabela nr 14 - Liczba postępowań przygotowawczych o czyn z art. 207 §1 oraz art. 207 §1a kk dla obszaru powiatu bocheńskiego w latach 2019-2022.....	30
Tabela nr 15 - Liczba powołanych grup diagnostyczno-pomocowych w ramach Zespołów Interdyscyplinarnych dla obszaru powiatu bocheńskiego w latach 2018-2022	31
Tabela nr 16 - Liczba Niebieskich Kart i rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty przez zespoły interdyscyplinarne dla obszaru powiatu bocheńskiego w latach 2018-2022	32
Tabela nr 17 – Analiza SWOT	35

Tabela nr 18 – Cele, zadania, mierniki oraz podmioty realizujące Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Bocheńskim na lata 2024 - 2029	38
Tabela nr 19 - Wartości bazowe i referencyjne mierników	42

Spis wykresów

Wykres nr 1 – Częstotliwość dostrzegania przez respondentów zjawiska przemocy domowej na terenie powiatu bocheńskiego podczas prowadzonych badań w 2021 roku oraz w 2023 roku	23
---	----